

מבוא לתכנות
למערכות מידע
202-1-1041

מבוא למדעי
המחשב
202-1-1011

סמסטר א' תשס"ח
מבחן מועד א'

פרופ' מיכאל קודיש
ד"ר מיכל זיו יוקלסון
ד"ר צחי רוזן
גב' דיקלה דותן
מר שחר גולן
מר טל גרינשפון

משך המבחן: שלוש וחצי שעות.
חומר עזר אסור.

במבחן זה 5 שאלות. יש לענות על כולן. הניקוד מסתכם ב 100 נקודות.

אנא רשמו את תשובותיכם בטופס הבחינה בלבד. המחברת שקיבלתם הנה מחברת טיוטה בלבד ולא תימסר כלל לבדיקה. הקפידו לרשום על טופס הבחינה גם את מספר הנבחן וגם את מספר החדר בו אתם נבחנו.

מספר השורות העומדות לרשותכם בגוף השאלון רומז על אורך התשובה הנדרשת. הקפידו על כתב יד ברור. תשובות מסורבלות או ארוכות מדי לא יזכו בניקוד מלא. מותר להסתמך על סעיפים קודמים גם אם לא עניתם עליהם.

בשאלות בהן לא מצוין אחרת, ניתן לבחור בפתרון רקורסיבי או פתרון שאינו רקורסיבי, לבחירתכם. **שימו לב:** החשיבות העליונה היא לנכונות הקוד. מאידך, יעילות וסגנון חשובים גם הם, ולכן תשובה יעילה ומסוגננת תזכה בציון גבוה יותר.

בדף האחרון של המבחן ישנה תזכורת למספר פונקציות חשובות, בהן תוכלו להשתמש במהלך המבחן.

בהצלחה!

שאלה 1 (20 נק')

כתב אתב"ש (באנגלית A-Z,B-Y) הוא כתב סתרים המבוסס על חילופי אותיות מנוגדות באלפבית. להלן פירוט הצופן עבור אותיות האלפבית האנגלי. האותיות הגדולות מתחלפות כך:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
Z	Y	X	W	V	U	T	S	R	Q	P	O	N

כלומר, הקידוד של A הוא Z, הקידוד של Z הוא A, הקידוד של B הוא Y וכך הלאה. לדוגמא, המלה ABC תקודד ע"י מילת הצופן ZYX. בשאלה זו, כל התאים שאינם אותיות אנגליות גדולות (למשל: '-', '^', 'a') אינם מוצפנים, כלומר נותרים כפי שהם.

למשל, התוכנית הבאה קוראת לשתי פונקציות, encrypt ו-decrypt, ומדפיסה את הפלטים של הפונקציות הנ"ל:

```
public static void main(String[] args) {
    String str = "BEN-GURION-RULES!!!";
    String encrypted = encrypt(str);
    System.out.println("encrypted: " + encrypted);
    String decrypted = decrypt(encrypted);
    System.out.println("decrypted: " + decrypted);
}
```

למסך יודפס הפלט:

encrypted: YVM-TFIRLM-IFOVH!!!

decrypted: BEN-GURION-RULES!!!

(המשך השאלה בעמוד הבא)

סעיף א' (15 נק'):

השלימו את הפונקציה encrypt המקבלת מחרוזת ומצפינה אותה באמצעות הצופן המתואר לעיל.

```
public static String encrypt(String str) {
    String encrypted = "";

    for (int i=0; i<str.length(); i=i+1){
        char c = str.charAt(i);
        if (c >= 'A' & c <= 'Z')
            c = (char)('A' + 'Z' - c);
        encrypted = encrypted + c;
    }

    return encrypted;
}
```

סעיף ב' (5 נק'):

השלימו את הפונקציה decrypt המקבלת מחרוזת שהוצפנה באמצעות הצופן המתואר לעיל ומפענחת אותה. בסעיף זה, פתרון ארוך מארבע שורות לא יתקבל.

```
public static String decrypt(String str) {

    return encrypt(str);

}
```

שאלה 2 (20 נק')

נתונה השיטה הבאה, במחלקה List:

```
public class List {
    public Link head;

    public Object what(List list1, List list2){
        Link head1 = list1.head, head2 = list2.head, temp1,temp2;
        int i1, i2, i;
        Object ans = null;
        for(temp1=head1, i1=0; temp1!=null; temp1=temp1.next, i1=i1+1);
        for(temp2=head2, i2=0; temp2!=null; temp2=temp2.next, i2=i2+1);
        if (i1<i2){
            temp1=head1;
            head1=head2;
            head2=temp1;
            i=i1;
            i1=i2;
            i2=i;
        }

        for (i1=i1-i2;i1>0;i1=i1-1)
            head1=head1.next;
        while (head1 != null & ans == null){
            if (head1==head2) ans = head1.data;
            head1=head1.next;
            head2=head2.next;
        }
        return ans;
    }
}
```

סעיף א' (11 נקודות)

תארו בשורה אחת את יעודה של השיטה what.

השיטה מחזירה את ה data של החוליה הראשונה בה מתמזגות שתי הרשימות לרשימה אחת

סעיף ב' (9 נקודות)

עבור כל אחד מהסעיפים הבאים צייר את list1 ואת list2, הניתנים כקלט לפונקציה what, על מנת לקבל את הפלט המצוין. במידה ויש יותר מאפשרות אחת, ציירו את אחת האפשרויות. במידה ואין אף אפשרות, כיתבו "בלתי אפשרי" והסבירו בקצרה מדוע.

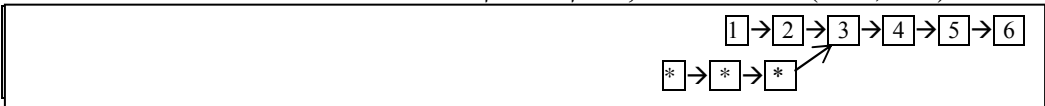
(1) הרשימה list2 נתונה ואיבריה הם $3 \rightarrow 2 \rightarrow 3 \rightarrow 5 \rightarrow 5 \rightarrow 4$, השיטה what(list1,list2) החזירה 3, ונתון כי אורך הרשימה list1 הוא 3.

אם הרשימות נפגשות בתא שתכנו 3 הרי שיש בחלק המשותף לפחות ארבע חוליות. זאת בסתירה לנתון שארכה של list1 הוא 3.

(2) הרשימה list2 נתונה ואיבריה הם $7 \rightarrow 12 \rightarrow 2 \rightarrow 6 \rightarrow 5 \rightarrow 2 \rightarrow 9$, השיטה what(list1,list2) החזירה 2, ונתון כי אורך הרשימה list1 הוא 4.

(3) הרשימה list1 נתונה ואיבריה הם $1 \rightarrow 2 \rightarrow 3 \rightarrow 4 \rightarrow 5 \rightarrow 6$, השיטה what(list1,list2) החזירה 3, ונתון כי אורך הרשימה list2 הוא 7.

שאלה 3 (20 נק')

סדרת מספרים חיובית-יורדת הינה סדרה בה כל מספר הינו קטן יותר מהמספר הקודם לו בסדרה, וכל איברי הסדרה הינם חיוביים (גדולים מ 0). למשל, הסדרות הבאות הינן חיוביות יורדות (משמאל לימין):

6 4
6 5 2 1

בעוד שהסדרות הבאות אינן חיוביות יורדות:

2 4
5 5 3

השלימו את הפונקציה הרקורסיבית `allDecreasing(n,k)` המדפיסה את כל הסדרות החיוביות-יורדות באורך k בהן המספר הגדול ביותר הינו n . פונקציה זו קוראת לפונקציה עזר רקורסיבית.

למשל, הקריאה `allDecreasing(4,3)` תדפיס למסך:

3 2 1
4 2 1
4 3 1
4 3 2

יש להפריד בין איברי הסדרה ע"י רווח. אין חשיבות לסדר ההדפסה של הסדרות. ניתן להניח כי k, n אינם שליליים.

```
public static void allDecreasing (int n, int k) {  
    allDecreasing(n, k, "");  
}
```

Version 1:

```
private static void allDecreasing (int n, int k, String ans) {  
    if (k==0)  
        System.out.println(ans);  
    else if (n>=k){  
        allDecreasing(n-1, k-1, ans+n+" ");  
        allDecreasing(n-1, k, ans);  
    }  
}
```

Version 2:

```
private static void allDecreasing (int n, int k, String ans) {  
    if (k==0)  
        System.out.println(ans);  
    else if (n>=k){  
        for (int(i=k; i<=n; i=i+1)  
            allDecreasing(i-1, k-1, ans+i+" ");  
    }  
}
```

שאלה 4 (25 נק')

בשאלה זו נשנה את המחלקה BNode שנלמדה בכתה, כך שתכיל מצביע גם לצומת ה"אבא":

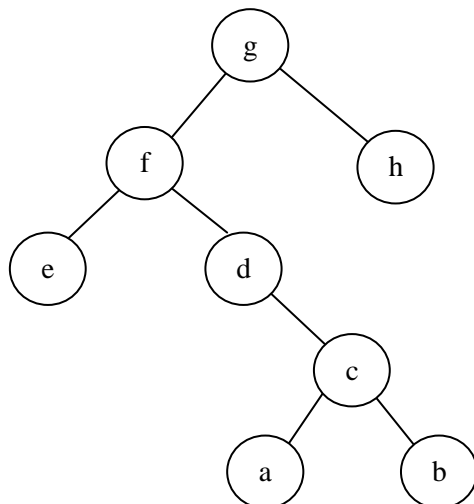
```
public class BNode {
    public Object data;
    public BNode left;
    public BNode right;
    public BNode parent;
    ...
}
```

בדומה למימוש שנלמד בכתה, במידה ואין לקודקוד בן שמאלי אזי left הוא null ובמקרה בו אין בן ימני אזי right הוא null. במימוש זה במקרה בו אין "אבא" (כלומר לשורש), parent הוא null.

סעיף א' (3 נק')

הוסיפו למחלקה BNode את השיטה leftMost() המחזירה את הצומת השמאלי ביותר בתת העץ של עצם המפתח this (כלומר הצומת שהיה מודפס ראשון בסריקת InOrder).
תזכורת: בסריקת InOrder, עבור כל צומת בעץ, יש לעבור תחילה על כל הצמתים בתת העץ השמאלי של הצומת, לאחר מכן להגיע לצומת, ולבסוף לעבור על כל הצמתים בתת העץ הימני של הצומת.

למשל, עבור העץ הנתון משמאל:

הקריאה g.leftMost() תחזיר את הצומת e
הקריאה d.leftMost() תחזיר את הצומת d
הקריאה c.leftMost() תחזיר את הצומת a

```
public BNode leftMost (){
    BNode result;
    if (left == null)    result = this;
    else result = left.leftMost();
    return result;
}
```

סעיף ב' (7 נק')

נאמר כי קודקוד x הוא "צאצא שמאלי" של קודקוד y אם x נמצא בתת העץ השמאלי של y. הוסיפו למחלקה BNode את השיטה lowAncestor() המחזירה את האב הקדמון הנמוך ביותר של עצם המפתח (this) כך שעצם המפתח הינו צאצא שמאלי שלו, או null אם לא קיים אב קדמון כזה. למשל עבור העץ בעמוד הקודם:

הקריאה c.lowAncestor(), תחזיר את הצומת g	הקריאה b.lowAncestor(), תחזיר את הצומת g
הקריאה a.lowAncestor(), תחזיר את הצומת c	הקריאה d.lowAncestor(), תחזיר את הצומת g
הקריאה g.lowAncestor(), תחזיר null	הקריאה e.lowAncestor(), תחזיר את הצומת f
	הקריאה h.lowAncestor(), תחזיר null

```
public BNode lowAncestor() {
    BNode result = this;

    if (parent == null || parent.left == this) result = parent;

    else result = parent.lowAncestor();

    return result;
}
```

סעיפים ג,ד' (5 + 10 נק')

בסעיפים הבאים נשנה את המחלקה BTree המייצגת עץ בינארי כך שניתן יהיה לעבור על הערכים בצמתי העץ בזה אחר זה באופן סדרתי. לשם כך המחלקה BTree תממש את הממשק Iterable:

```
public class BTree implements Iterable{
    private BNode root;
    ...
    public Iterator iterator(){
        return new TreeIterator();
    }
}
```

הוספנו מחלקה פנימית פרטית בתוך BTree הממשת את הממשק Iterator ושמה TreeIterator, המאפשרת לעבור על צמתי העץ באופן סדרתי לפי סדר InOrder. מו את השיטה השלי (hasNext() הבודקת האם קיים צומת שעוד לא נסרק (5 נק') ואת השיטה (next() המחזירה את הצומת הבא ע"פ סריקת InOrder (10 נק')

הערה: מחלקה פנימית היא מחלקה המוגדרת בתוך מחלקה אחרת. התועלת בכך היא שלמחלקה הפנימית יש גישה לחלקים הפרטיים של המחלקה בתוכה היא מוגדרת ואין צורך להפוך אותם לציבוריים. תזכורת:

```
interface Iterable {
    public Iterator iterator();
}
interface Iterator {
    public boolean hasNext();
    public Object next();
}
```

לדוגמה, עבור t BTree העץ שתואר בציור בתחילת השאלה, הרצת הקוד הבא תדפיס את ערכי הצמתים לפי סריקת InOrder:

```
Iterator it = t.iterator();
while (it.hasNext()) {
    System.out.print(it.next()+ " ");
}
```

=====

```
public class BTree implements Iterable{
    private BNode root;
    public Iterator iterator() {return new TreeIterator();}
    ...
    private class TreeIterator implements Iterator{
        private BNode current;
        public TreeIterator(){
            if (root != null)
                current = root.leftMost(); // קריאה לשיטה מסעיף א'
            else
                current = null;
        }

        public boolean hasNext(){
            return current != null;
        }

        public Object next(){
            Object result = current.getData();
            BNode nextNode;

            if (current.right != null)
                nextNode = current.right.leftMost();
            else
                nextNode = current.lowAncestor();

            current = nextNode;
            return result;
        }
    }
}
```


שאלה 5 (15 נק')

התבוננו במחלקות A, B ו-AException המופיעות בעמודים הבאים ובקטע הקוד הבא:

```
public static void main(String [] args) {
    A aa = new A(0,1);
    A ab = new B(0,1);
    B bb = new B(-2,-1);

    // הוספת השורה בכל סעיף הינה במקום זה
}
```

לגבי כל אחת משורות הקוד הבאות (1-15), סמנו מה יקרה אם נכתוב אותה במקום שורת ההערה ב-main – (נק' אחת לכל סעיף)

- תהיה שגיאת קומפילציה. במקרה זה יש גם לציין את הסיבה לשגיאה.
- תהיה שגיאה בזמן ריצה (התוכנית "עפה"). במקרה זה יש לציין את הסיבה לשגיאה (חריגה).
- הקוד ירוץ בצורה תקינה. במקרה זה יש לכתוב את הפלט שיוודפס למסך. תתכן הדפסה של עד שתי שורות.

שימו לב: קוד המכיל שגיאה (חריגה) שנתפסת ע"י catch נחשב לקוד שרוץ בצורה תקינה.

1) System.out.println(ab.a);

סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: 0

2) System.out.println(bb.a);

סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: -1

3) System.out.println(bb.b);

סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: b הינו שדה פרטי

4) System.out.println(aa.getB());

סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: 1

5) System.out.println(((B)aa).getB());

סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: ClassCastException:
A cannot be cast to B

- 6) `System.out.println(ab.getB());`
סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: 2
-
- 7) `System.out.println(((A)ab).getB());`
סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: 2
-
- 8) `System.out.println(aa);`
סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: `a=0,b=1`
-
- 9) `System.out.println(ab);`
סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: `a=1,b=2`
-
- 10) `System.out.println(aa.f());`
סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: `AException: AException: c was 0`
-
- 11) `System.out.println(aa.f(1));`
סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: 2
-
- 12) `System.out.println(ab.f());`
סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: 3
-
- 13) `System.out.println(ab.f(-1));`
סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: 2
-
- 14) `System.out.println(bb.f());`
סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: `BException: AException: c was 0`
0
-
- 15) `System.out.println(bb.f(-1));`
סמנו מה יקרה: שגיאת קומפילציה / שגיאה בזמן ריצה / ריצה תקינה
ציינו את הסיבה/הפלט: `AException: AException: c was -1`
-

```

public class A {
    public int a;
    private int b;

    public A(int a, int b) {
        this.a = a;
        this.b = b;
    }

    public int getB() {
        return b;
    }

    public int f() {
        return f(0);
    }

    public int f(int c) {
        if (c <= 0)
            throw new AException("c was "+c);
        else
            return b+c;
    }

    public String toString() {
        return "a="+a+", b="+b;
    }
}

public class B extends A {
    public int a;
    private int b;

    public B(int a, int b) {
        super(a,b);
        this.a = a+1;
        this.b = b+1;
    }

    public int getB() {
        return b;
    }

    public int f() {
        int c = 0;
        try {
            c = super.f();
        }
        catch (AException e){
            System.out.println("BException: "+e.getMessage());
        }
        return c;
    }

    public int f(int c) {
        return super.f(b+c);
    }

    public String toString() {
        return "a="+a+", b="+b;
    }
}

public class AException extends RuntimeException {
    public AException(String errMsg) {
        super("AException: "+errMsg);
    }
}

```

תזכורת:

- **int length()**
שיטה במחלקה String המחזירה את אורך המחרוזת
- **int indexOf(char c)**
שיטה במחלקה String המחזירה את האינדקס הראשון במחרוזת, בו מופיע התו c, או -1 אם c לא מופיע כלל במחרוזת
- **char charAt(int index)**
שיטה במחלקה String המחזירה את התו במיקום index במחרוזת
- **String substring(int beginIndex, int endIndex)**
שיטה במחלקה String, המחזירה מחרוזת חדשה שהיא תת מחרוזת של עצם המפתח, החל מהמיקום ה- beginIndex (כולל) ועד המיקום endIndex (לא כולל).
- **double Math.pow(double a, double b)**
פונקציה המחזירה את הערך של a בחזקת b
- **double Math.sqrt(double a)**
פונקציה המחזירה את השורש הריבועי החיובי של a
- **double Math.abs(double a)**
פונקציה המחזירה את ערכו המוחלט של a
- **int Math.abs(int a)**
פונקציה המחזירה את ערכו המוחלט של a
- **double Math.min(double a, double b)**
פונקציה המחזירה את הערך המינימלי מבין a, b
- **int Math.min(int a, int b)**
פונקציה המחזירה את הערך המינימלי מבין a, b
- **double Math.max(double a, double b)**
פונקציה המחזירה את הערך המקסימלי מבין a, b
- **int Math.max(int a, int b)**
פונקציה המחזירה את הערך המקסימלי מבין a, b